

John, zoon van John

Van dezelfde auteur:

Shuggie Bain

Mungo

DOUGLAS STUART

John
zoon van
John

Vertaald door Inger Limburg
en Lucie van Rooijen

Wereldbibliotheek

Deze vertaling is mede mogelijk gemaakt door een subsidie
van het Publishing Scotland Translation Fund

Publishing
Scotland

Foillseachadh Alba

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *John of John*. Grove Atlantic, New York

© 2026 Douglas Stuart

© 2026 Nederlandse vertaling Inger Limburg en Lucie van Rooijen /
Wereldbibliotheek

Vertaling motto *Silas Marner* van George Eliot © Jacoba van Westrheene-van
Heijningen. Uitgeverij P.N. van Kampen, Amsterdam, 1861

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van)
deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

*All rights are reserved, including those for text and data mining,
AI training and similar technologies.*

Omslagontwerp Picador

Omslagbeeld © Paul Duke

Omslagbewerking bij Barbara

Foto auteur © Desiree Adams

NUR 302

ISBN 9789028454477

www.wereldbibliotheek.nl

Wereldbibliotheek maakt deel uit van Park Uitgevers

‘Het werk van iedere mens, met volharding voortgezet,
wordt op zichzelf een doel en als het ware een brug over
de onbarmhartige afgrond van zijn leven.’

Silas Marner, George Eliot

‘Eilanders overal ter wereld worden als verschoppeling
geboren. Een eiland schenkt je een bevoorrechte jeugd, maar
dan, als het je eenmaal heeft gevormd tot wie je bent, ontzegt
het je de ruimte om daar uiting aan te geven.’

The Living Past, Donald Macleod

a h-aon / een

Haar voeten waren zo paars als kalfslever. Zo had zijn vader het gezegd voor hij ophing. Vanuit de rode telefooncel aan de rand van The Meadows had Cal naar de stretchende rugbyspelers op het sappige, groene gras staan turen. Hun witte shorts plakten aan hun billen en de stof werd zo doorschijnend van de zachte motregen dat hij het elastiek van hun onderbroek kon zien. Hij luisterde maar half naar zijn vader, die voorlas uit het Nieuwe Testament.

Zijn vader hield niet van prietpraat. Daardoor hadden hun telefoon-gesprekken iets weg van een informatielijn, zoals het nummer dat je belde om je horloge precies gelijk te zetten. Toen Cal dat tegen zijn vader zei, begon die instemmend te lachen, want John Macleod geloofde dat de ziel inderdaad telkens opnieuw geijkt moest worden, en Cal ijkte de zijne elke woensdagavond om zes uur stipt, en dan nog eens tweemaal op de sabbat.

Omdat hij geen geld had om interlokaal te bellen, hadden ze een signaal bedacht: hij belde op het afgesproken tijdstip naar huis en als de telefoon drie keer was overgegaan, hing hij weer op. Dan belde zijn vader onmiddellijk terug. Om te voorkomen dat iemand anders de telefoon bezet hield, moest hij wel lang van tevoren klaarstaan en doen alsof hij in gesprek was.

Het was even zoeken geweest naar de beste plek voor deze eredienst: een afgelegen telefooncel die niet met de rug tegen een andere aan stond. Als zijn vader de psalm voorzong, was het de bedoeling dat Cal uit volle borst terug zong, in het Gaelic. Maar als er een uitzonderlijk knappe man voorbijkwam, maakte hij zich klein en dempte zijn stem, en dan vroeg John stevast waarom hij zo weifelend klonk. En als er een voorbijganger naar hem keek, kon hij wel door de grond zakken. Daarom

hield hij tijdens dit samenzijn meestal zijn ogen dicht of ging hij met zijn rug naar het pad staan. Hij merkte dat het zingen hem het best afging als hij met zijn vingers langs de visitekaartjes streek die daar waren neergelegd door masseuses en prostituees.

Toch vond hij het fijn op The Meadows. Het glooiende terrein bracht zijn hoofd tot rust. Het was een van de weinige plekken waar de stad op adem kwam, wat hem hielp om het ritme van zijn gedachten af te stemmen op de bedaarde cadans van zijn vaders woorden. Hij wist dat zijn vader uitkeek over zee.

‘Ciamar a tha thu an-diugh?’ vroeg zijn vader in het Gaelic. Hoe gaat het vandaag?

‘Best, hoor. En met jou?’

‘Niet slecht. Ik sta nog overeind. De Heer zij geprezen.’

Hun gesprekken werden altijd gecensureerd: alles wat niet besproken mocht worden, werd overgeslagen. Cal zei nooit dat hij geen dak boven zijn hoofd had. Hij zei nooit dat hij sinds zijn afstuderen misbruik maakte van gastvrije studiegenoten, dat hij van de ene bank naar de andere hopte en wachtte tot de bewoner naar zijn werk ging, zodat hij als een bosmuis op voedseljacht kon gaan, en dan pakte hij net genoeg om zijn honger te stillen zonder gesnapt te worden. Hij vertelde nooit dat hij zich na het douchen liet uitdruipen tot hij droog was of dat hij keek hoeveel melk er precies in de fles zat zodat hij hem na het drinken kon bijvullen met water, of dat hij ’s avonds door de buitenwijken van Edinburgh doolde zodat zijn vrienden zich niet verplicht zouden voelen om hem eten te geven.

Hij vertelde niet dat hij zich had aangesloten bij een groep Albanese vrouwen die de ondergekotste wc’s van de Negociants en een andere pub in Rose Street schoonmaakten. Of dat ze, toen hij zijn eerste loon ging ophalen, de helft inhielden voor de schoonmaakspullen, en nog eens zevenenhalve pond voor de opslag van de zwabbers en emmers. Of dat ze hem, toen hij daar iets van zei, te verstaan gaven dat hij het maar moest opnemen met hun harige, potige echtgenoten als hij het er niet mee eens was. En hij vertelde zijn vader al helemaal niet dat hij daar het lef niet voor had gehad.

Bovenal verzweeg hij dat hij vaker dan hem lief was bleef slapen bij een vriendelijke Welshman die het liefst op zijn buik lag als hij door Cal

werd geneukt, met zijn armen onder zich geklemd en zijn handen samengevouwen in een vrome, hulpeloze houding. Als hij dat aan zijn vader vertelde, zouden dat zeker de laatste woorden zijn die hij met hem zou wisselen.

‘Het stikt hier van de duiven en ze zijn helemaal niet schuw.’ Door al die dingen die niet mochten worden uitgesproken, moest hij hard werken om het eerste deel van hun gesprek op gang te houden en er klonk lichte paniek door in zijn woorden – het voelde alsof hij aan het watertrappelen was. Hij liep de hele week met een kladje op zak, zodat hij onderwerpen kon neerkrabbelen om de tijd mee vol te praten. Hij haalde het papiertje uit zijn zak en bestudeerde het lijstje. Zijn vader zou hem wel een leeghoofd vinden dat hij al die oninteressante dingen zo boeiend vond.

‘Ik heb vandaag een heleboel rode auto’s gezien.’ Zijn gezicht vertrok toen hij zich realiseerde dat hij dat de vorige keer ook al had gezegd. Hij nam een pluk haar in zijn mond en zoog de regen eruit.

Het was altijd een opluchting als het loze gesprekje achter de rug was en het bidden begon, want dan hoefde Cal alleen maar te luisteren naar het Woord Gods en aan het eind iets instemmends te mompelen. John had een aangename manier van praten en als voorzanger van de kerk had hij een fraai stemgeluid ontwikkeld. Als hij in het Gaelic uit de Schrift las, kregen alle onheilspellende woorden een mooie klank, lyrisch, bezwerend.

‘A bhràithre, ma tha neach air bith air a ghlacadh ann an euceart sam bith...’ begon hij. *‘Broeders, zelfs indien iemand op een overtreding betrapt wordt, helpt gij, die geestelijk zijt, hem terecht in een geest van zachtmoedigheid, ziende op uzelf; gij mocht ook eens in verzoeking komen.’*

Hij was nu al een paar weken gefixeerd op de Galaten, en plukte er her en der passages uit die de noodzaak van broederlijke terechtwijzing onderstreepten. Zo ging dat vaak bij zijn vader: er diende zich een bepaald Bijbelboek aan, als een seizoen, en dat hield hem dan maandenlang in zijn greep.

Na de gebeden kwamen de gezangen. John zong elke tekstregel voor, waarop Cal hem bijna vijfhonderd kilometer verderop, kijkend naar de worstelende rugbyspelers in de zachte regen, nazong met alle devotie die hij kon opbrengen.

Vervolgens hervatten de mannen hun haperende gesprekje. Zijn vader was nog nooit in de hoofdstad geweest en Cal had gemerkt dat hij maar beter niet te veel over Edinburgh kon vertellen, anders ging de volgende preek alleen maar over uiteenlopende vormen van goddeloosheid. Als Cal hem vroeg naar de schapen of het weven of het weer kreeg hij altijd hetzelfde antwoord, want waarom zou je praten over dingen die nooit veranderden? ‘Goed, hoor. Morgen wordt het vast beter. Zo God het wil.’

Het was dan ook opmerkelijk dat John ineens begon over Cals oma en haar paarsige voeten. Cal zag het meteen voor zich: zo’n kalfslever die paars en grijs en roomwit tegelijk kon zijn, een griezelige, zowel doodse als levende kleur. Hij zag opgezwollen, vettig glimmende voeten voor zich, met kolkend, borrelend bloed onder een vlekkerige, gemarmerde huid.

‘Kalfslever? Weet je dat zeker?’ Maar nog voor de woorden zijn mond hadden verlaten, wist hij hoe overbodig die vraag was. Al hun leven lang weefden ze stoffen, die ze tegen het licht hielden om de gelijkmatigheid te controleren. Als ze het met elkaar over kleuren hadden, waren ze heel precies en zorgvuldig in hun aanduidingen.

‘Echt exact die kleur,’ zei John. ‘En die voeten zijn niet het enige probleem. Ze heeft het aan haar hart en klaagt over een slechte doorbloeding. Ze trekt met haar been en loopt steeds langzamer. En ze is warriger dan anders. Ze zegt dat ze tegen de schapen praat.’

‘Dat deed ze altijd al.’

‘Maar volgens haar praten ze nu terug.’ John maakte een geluidje met zijn tong. ‘Ik ben niet verantwoordelijk voor de moeder van je moeder, John-Calum. Daar hebben we het al vaker over gehad.’

‘Dat weet ik. Maar waarom kan ze niet bij ma gaan wonen?’

Het bleef zo lang stil dat Cal begon te denken dat de verbinding verbroken was.

‘Hallo! Pa. Ben je er nog?’

‘Ja,’ zei John. ‘Ik ben er nog. Ik hoef toch hopelijk niet op elke domme vraag die je stelt antwoord te geven?’ Het was weer even stil. ‘Je oma zegt dat dit haar thuis is en dat ze hier haar laatste dagen wil slijten. Ze ziet geen enkele reden om hier weg te gaan.’

Cal onderdrukte de neiging om hem te tarten. Hij wilde eigenlijk vragen waarom zijn moeder niet weer thuis kon komen wonen, waarom

ze niet voor haar eigen moeder kon zorgen zodat hij zelf niet terug hoefde te komen. Maar dan zouden ze alleen maar ruzie krijgen, dus beet hij op zijn tong.

‘Het is tijd,’ zei John uiteindelijk. En met de stelligheid van een man die van elk karwei precies weet op welk moment het moet worden uitgevoerd: ‘Uit met de pret.’

Terwijl Cal terugdacht aan dat laatste gesprek maakte de veerboot een enorme smak op de golven. Hij sloot zijn hand om de xtc-pil en vroeg zich af wat er zou gebeuren als hij hem innam op een kolkende maag. Als hij het goed timede, zou de roes wegebberen rond de tijd dat hij thuiskwam. Bij aankomst wilde hij ontspannen zijn, zodat de beklemming die hem altijd overviel als hij hun witte huis aan de rand van de zee zag staan deze keer geen vat op hem zou krijgen.

Hij deed de pil in zijn mond en slikte hem door met een slok cider.

De veerboot ploegde door het water, maar Cal draaide zich om en keek naar de haven die hij achterliet. Zijn hele studietijd had hij aan de vastelanders moeten uitleggen waarom hij als eilander niet kon zwemmen. Zijn stadse studiegenoten vonden het bizar. Kennelijk had iedereen op het vasteland leren zwemmen in het plaatselijke zwembad – alsof je je in de kunstmatige kalmte van die stinkende, chemische, giftige poelen kon voorbereiden op deze wispelturige, ontembare zee.

Het voelde niet als augustus. De regen werd zijwaarts geblazen door een straffe westenwind die de zee opzweepte en de boten afremde. Terwijl hij naar de steeds kleiner wordende haven keek, weken – bij hoge uitzondering – de grauwe wolken uiteen, en opeens glinsterde de laaggelegen stad in het kortstondige zonlicht, als om hem te verleiden rechtsomkeert te maken. Hij liet zich op het formica stoeltje zakken en trok zijn muts over zijn oren.

De batterijen van zijn walkman hadden in de bus naar Glasgow al de geest gegeven. Hij was niet van plan om een cd-speler te kopen. Dit waren nummers die hij in zijn jeugd had verzameld; hij had eindeloos naar John Peel en Pete Tong geluisterd en bandjes opgenomen van de radio, met zijn gettoblaster onder een kussen en zijn lakens in de kier onder de deur gepropt. Hij rolde de batterijen tussen zijn vingers heen en weer en likte aan de uiteinden, hopen op een wederopstanding. Ze

hielden het een half liedje vol en toen stierf Siouxsie Sioux lallend en wel een trage, dronken dood.

Er zaten nog zes vochtige sigaretten in het pakje. Hij stak er een op, met zijn hand eromheen gekromd tegen de wind. Hij nam een trekje, maar het smaakte bitter en hij hield de sigaret van zich af, benieuwd of hij zou opbranden voor hij door de regen werd gedooft. Het was een manier om de tijd te verdrijven.

Hij had amper geslapen sinds hij de middag ervoor uit Edinburgh was vertrokken. Hij moest per se op tijd in Uig zijn om de enige boot naar Harris te halen. En dus had hij vanuit Edinburgh de streekbus genomen naar Glasgow, waar hij alle eilanders die graag samenklitten in de pubs in Partick uit de weg ging. Vervolgens had hij een bus naar het noorden genomen en was hij uitgestapt in Fort William in de Hooglanden, waar hij zich opnieuw afzijdig hield van de verbannen eilanders – de vage kennissen die met alle liefde hun huis voor hem zouden openstellen en hem een warme maaltijd en een bank voor de nacht zouden aanbieden – en ervoor koos om het laatste geld dat hij met schoonmaken had verdiend te besteden aan een jeugdherberg, waar hij mokkend en moederziel alleen onder in een stapelbed lag.

De volgende ochtend was hij naar Skye vertrokken en van daaruit was hij doorgereisd naar de noordwestkust, waar hij op de boot was gestapt die hem de zee over zou brengen. Alles bij elkaar – van stadsbus naar streekbus, naar streekbus, naar jeugdherberg, naar weer een streekbus die aan boord ging van het veer over de Kyle, naar nog een bus, naar deze eilandveerboot, naar de eilandbus en tot slot de lange wandeling aan het eind – zou hij er bijna twintig uur over doen om thuis te komen, een hele dag voor een afstand van nog geen vijfhonderd kilometer.

Hij blies op het gloeiende puntje van zijn sigaret en voelde zijn ogen zwaar worden terwijl hij wachtte tot de pil zijn werk deed. Hij maakte een lijstje met dingen van thuis die hij had gemist: de stilte, Doll Macdonald, de zee. Toen maakte hij een lijstje met dingen waar hij tegen opzag: de stilte, Doll Macdonald, de zee.

De regen vormde plasjes op de stoelen. De plasjes werden kleine zee-tjes door het geslinger van de boot op de Minch. Hij maakte zich klein en keek naar het water dat heen en weer spoelde. De stroperige warmte van zijn zelfmedelijden maakte een olieachtige woede jegens zijn vader

in hem los, een verachtelijke rancune over het aftakelende lichaam van zijn oma, gevoelens die waren doortrokken van schaamte voor zijn egoïsme en zijn onwil om te zorgen voor degenen die ooit voor hem hadden gezorgd.

Halverwege de Minch kwam er een steward bij hem kijken. De regen viel nu bijna horizontaal. De steward naderde hem behoedzaam en sommeerde hem naar binnen te gaan.

Daar was het stil. De eilanders waren makkelijk te onderscheiden van de toeristen, want ze keken amper naar buiten. Ze zaten rustig te lezen of maakten de kruiswoordpuzzel in een achtergelaten krant. Ze lagen languit op de banken, diep in slaap, met hun handen over hun borst gevouwen en een gedraaid lijf, omdat ze beide voeten netjes op de grond lieten staan.

Cal, die kletsnat was en een grote vuilniszak achter zich aan sleepte, struinde met malende kaken van de xtc de binnenruimtes af op zoek naar een stil hoekje. Hij keek naar zijn tenen, die uit de neuzen van zijn afgetrapte All Stars staken. Als iemand hem nu zag – wat zeker het geval was – zou zijn vader lang voor hij zelf thuiskwam al vernemen hoe hij eraan toe was.

Al zijn bezittingen pasten in een rugzak en een dubbele vuilniszak. Hij had er nog geen tien minuten over gedaan om vier jaar van zijn leven in te pakken. Hij had er iets langer over gedaan om zichzelf weg te bergen, om alle stukjes van zichzelf die sinds zijn aankomst op het vasteland langzaam tot ontplooiing waren gekomen, weer in te vouwen. Maar eigenlijk was hij ook weer niet zoveel veranderd tijdens zijn studie, en al zwerfend over de veerboot vroeg hij zich af of hij altijd al had geweten dat hij uiteindelijk zou moeten terugkeren.

Hij kroop weg op de rustigste rij die hij kon vinden. Hij klemde zijn handen in zijn oksels en legde zijn hoofd tegen het beschot van de muur.

Tegenover hem zat een goedgeklede vrouw van wie hij zeker wist dat hij haar niet kende. Ze droeg een fraai tweedpak en haar sneeuwwitte haar zat keurig in de krul. Haar gezicht vertoonde geen spoor van make-up en het enige aan haar wat blonk, waren een discrete trouwring en de pareltjes in haar oren. Uit het feit dat ze geen last leek te hebben van het gestuiter, leidde hij af dat ze op de eilanden woonde. Ze zat bewegingloos

en met gesloten ogen na te denken, de handen samengevouwen op haar King James-bijbel.

Het oude schip ging trager dan in zijn herinnering. Wanneer het hem wegvoerde van het eiland, schoot het over de golven als een keilend steentje. Nu zocht de boot zich kreunend en steunend een weg naar de eilanden, alsof hij net zo onwillig was als Cal zelf. Het lawaai van de motor werkte geruststellend, dat doffe woesh-woesh, als bloed dat door zijn keel joeg, een aanhoudend gedreun dat via zijn voetzolen en zijn ruggengraat omhoogtrok tot het in zijn brein gonsde.

‘Dè thachair dha d’ aodann?’ vroeg de vrouw. Ze had haar ogen opengedaan en haar groter wordende pupillen slokten hem in zijn geheel op.

Hij bracht zijn hand naar zijn gezicht en voelde het warme plekje op zijn voorhoofd waar hij tot bloedens toe aan een puistje had zitten krabben.

De vrouw haalde een papieren zakdoekje uit haar tas. Terwijl ze het aan hem gaf om het bloed op te deppen vroeg ze in het Gaelic: *‘En waarom zit je zo te grijnzen?’*

‘Zomaar. Ik ben gewoon blij dat ik naar huis ga.’

‘Je moet je muts afdoen. Anders heb je er straks niks meer aan.’

Hij had een limoengroene muts op – een giftige, eetlust bedervende kleur. Hij zat nog diep over zijn oren getrokken en Cal wilde hem bijna afdoen, tot hem weer te binnen schoot wat eronder verborgen zat. *‘Maakt niet uit.’*

‘En je ziet lijkkleek. Niet zo dol op varen, zeker.’ Ze scheurde een rol snoepjes open en boog naar voren om hem er een aan te bieden. Kennelijk rook ze dat hij had gedronken, want ze snoof en trok een gezicht. Toen ze weer achterover ging zitten, knapten haar knieën. *‘Hoor je dat? Ik lijk wel een zak aanmaakhoutjes.’*

Het snoepje hielp hem de spiertrekkingen in zijn gezicht te onderdrukken. *‘Dat komt door het vocht. Ik voel het ook al.’*

‘O? Het verbaast me dát je nog iets voelt. Als ik zo naar je kijk.’ De vrouw zat een tijdje alle knopen van haar jas recht te draaien. Ze staarde hem aan zonder met haar ogen te knippen. *‘Ik heb het idee dat ik je ken. Waar kom je vandaan?’*

‘Falabay.’

‘O, daar lusten ze wel een glaasje, hè?’ De vrouw grinnikte vreugdeloos. ‘Ik kom zelf uit Shawbost, maar Falabay... zo ruig daar. Ruig, maar wel mooi,’ erkende ze. ‘En toch is het me een raadsel waarom iemand daar op die rotsen zou willen wonen.’

Hij had het nooit als een keuze gezien. Het was de grond die zijn overgrootvader van moederskant had gepacht, het was diens broodwinning geweest, en zoals het hoorde had Ella de *croft* geërfd en zou die ooit van hem zijn.

Ze zoog op haar snoepje; haar wang was een rammelende blaar. ‘En hoe zei je dat je heette?’

De boot werd gelanceerd en Cal deed zijn ogen dicht voor de smak. ‘John Macleod. John-Calum.’

John Macleod. Een naam zo gewoon als witte schapen. Hij gaf de voorkeur aan Cal, zo noemde iedereen hem. Dan werd hij tenminste niet continu aan zijn vader herinnerd.

De vrouw fronste. ‘En van wie ben jij er dan een?’

Die vraag stelden alle eilanders aan elkaar. Met al die families die eeuwenlang hun rug braken op hetzelfde piepkleine lapje weerbarstige grond, kwamen ook telkens dezelfde namen terug, en dus was het belangrijk om zijn *sloinntireachd*, zijn afstamming, te weten. ‘Ik ben John, zoon van John, zoon van Iain, zoon van Iain de Breabadair.’

De vrouw dacht even na. ‘Ik ken jou,’ zei ze uiteindelijk. ‘Ik kende je opa. Die was samen met mijn vader vrijwilliger bij de reddingsbrigade. Een man met het hart op de juiste plaats. Leeft je oma nog?’

Hij had zijn vaders moeder nooit gekend – zelfs zijn vader had haar niet gekend, want oma Macleod was overleden toen John nog een baby was. Ze was in het kraambed gestorven, een paar dagen na de geboorte van John, die ze zijn naam, de verengelste versie van Iain, had gegeven in de hoop dat de familie snel naar Detroit zou emigreren, waar haar man in een garage aan de slag zou kunnen als uitdeuker. Cal nam aan dat deze vrouw het over de moeder van zijn moeder had. ‘Onze Ella? Ja. Mijn vader zorgt voor haar. Of zij zorgt voor mijn vader, het hangt ervan af aan wie je het vraagt.’

‘Ella. El-la. O ja. Die uit Glasgow. Dat is me d'r eentje. Liet zich door niemand op de kop zitten.’ De vrouw klopte op haar hart, maar of ze dat deed uit ontzag of van afkeer kon Cal niet zeggen.

'Je bent flink lang weggeweest, zie ik.' Hij vroeg zich af waaraan ze dat zag, maar voor hij kon reageren voegde ze eraan toe: *'Je bent gekleed op stadsweer.'*

'Ja, ik heb op de kunstacademie gezeten,' zei hij.

'Ga je je wel gedragen nu je weer terug bent?' vroeg ze, terwijl ze hem strak aankeek.

'Hoe bedoelt u?'

'Een goed voorbeeld zijn voor de jeugd. De vunzigheid van het vasteland achter je laten.'

'Ah zo,' zei hij met een lachje. *'Ja, natuurlijk. Maar u hoeft zich geen zorgen te maken. Waar ik vandaan kom is er geen jeugd.'*

Er sloeg een golf tegen de ruit. Hij schrok. De vrouw gaf geen krimp.

'John-Calum?' De lange man die zijn naam noemde was wankelend op weg naar de wc; zijn O-benen waren de zee niet gewend. Cal had een glimlach opgezet voor de vrouw, maar nu zakten zijn mondhoecken naar beneden, al herstelde hij zich vlug. Hij kon zichzelf wel voor zijn kop slaan dat hij niet eerst had gekeken waar de wc's waren voor hij deze plek uitkoos. *'Hjè- wel heb ik ooit!'*

Innes MacInnes woonde een paar kilometer van de croft van de Macleods, dichtbij genoeg om hem een buurman te kunnen noemen. Voor zover Cal wist, was Innes de enige vriend van zijn vader. Hij woonde samen met zijn jongere broer, die net als hijzelf vrijgezel was, en samen ruzieden ze over hun boerenbedrijf en zorgden ze voor hun bejaarde, nukkige vader. Hij stond bekend als Innes Ciùin, Goeiige Innes, om hem te onderscheiden van Innes Crùaidh, een man met een hart van steen. Zo noemden de eilanders hen waar ze zelf bij waren. Daar deed niemand moeilijk over, ook zichzelf niet.

Innes was lang en had een wat hongerige uitstraling. Zijn lichtbruine haar begon dunner te worden en hij kamde de plukken over zijn voorhoofd om de oprukkende inhammen te bedekken. Hij was rustig en had een bedaarde manier van praten. Zijn mondhoecken krulden altijd omhoog tot een glimlach, zonder dat hij er iets aan kon doen, of hij nu goed nieuws of slecht nieuws had. Dankzij het veeleisende werk op de croft was hij behoorlijk fit voor een man van tegen de vijftig, en Cal bedacht dat je hem bij een bepaalde lichtval misschien zelfs wel knap kon noemen.

Innes keek naar de vrouw uit Shawbost en toen weer naar Cal, zich afvragend of hij een grappig onderonsje had verstoord. Hij snapte niet waarom Cal zat te grijnzen, terwijl de vrouw er juist stijfjes en met een uitgestreken gezicht bij zat.

‘Ik zag je vader donderdag nog. Hjè– hij heeft helemaal niet gezegd dat je thuiskwam.’

Innes had een aparte manier van praten: hij ademde altijd scherp in op het moment dat hij begon te spreken, de Harris-hap. En hoewel hij liever netjes ‘ja’ zei dan ‘aye’, klonk het door die inademing alsof hij het voortdurend met zichzelf eens was en had zijn spreektrant iets voorzichtig en aarzelends. ‘Hjè– gaat het wel? Je lijkt een beetje anders dan anders.’

Deze man, die hem al zijn hele leven kende, had geen idee hoe hij anders was.

Zijn tong voelde dik. Hij duwde hem tegen zijn onderlip. ‘Ik heb een pil geslikt tegen zeeziekte. Daar voel ik me een beetje raar van.’

‘Ben je alleen op bezoek of blijf je voorgoed?’

‘In elk geval een tijdje.’

Innes slaakte een zucht, alsof hij stomverbaasd was. ‘Ik dacht dat je de wereld ging veroveren. Hjè– de grote jongen met een diploma en zo.’

Innes’ jongere broer Sorley was naar het vasteland gegaan om te studeren, een luxe die Innes Crùaidh zijn oudste zoon niet had gegund. Sorley was naar Glasgow vertrokken, maar toch naar het eiland teruggekeerd. Dat was moeilijk te verkroppen voor Innes, die nooit die kans had gekregen omdat hij als oudste werd geacht het boerenwerk over te nemen en voor hun vader te zorgen, en dan zou hij uiteindelijk in zijn eentje de croft erven.

In het boerenbedrijf had je niet veel aan een doctoraat in Franse geschiedenis – blijkbaar was een studie hoe dan ook zinloos, want toen Sorley klaar was kwam hij gewoon terug, berooid, maar met de borst vooruit. Te pas en te onpas gebruikte hij zijn opleiding om zijn gedweeë, gedisciplineerde broer te bekritisieren, en als het in de dagelijkse praktijk anders liep dan hij wilde, zette hij zijn pleidooi kracht bij met ‘grote universiteitswoorden’. Hij probeerde socialistische systemen te introduceren die eerder waren toegesneden op een Chinese fabriek dan op het uitspreiden van kelp, en meer dan eens schetste hij een nieuw werkpro-

ces voor het steken en omzetten van de oude turfbanken, waarbij hij de eilanders opstelde als een efficiënte lopende band en volledig voorbijging aan drieduizend jaar gemeenschapsleven.

Door die arrogante houding van Sorley keek Innes met argwaan naar het hoger onderwijs. Hij zag het als een trucje van de elite om degenen ‘die het konden’ te onderscheiden van degenen ‘die hadden gelezen hoe het moest en dus dachten dat ze het konden maar er nu te geleerd voor waren en daarom maar de baas speelden over degenen die het werk deden’.

Cal keek peinzend naar de vrouw uit Shawbost. Hij wilde zich geen mislukkeling voelen, maar van opschepperij waren deze mensen niet gediend. ‘Ik heb grote plannen. Maar alles op zijn tijd.’

‘Doll Macdonald zal blij zijn je te zien. En Isla helemaal.’

‘*Do bhràimair?*’ vroeg de vrouw uit Shawbost.

Cal had geen idee waarom hij het zo belangrijk vond wat deze vrouw allemaal dacht, maar hij corrigeerde haar meteen: ‘Nee, we hadden geen verkering. Niet echt.’

Innes wendde zich weer naar Cal. ‘Hjè– nou, je kunt natuurlijk met mij meerijden.’

Vanaf de aankomsthaven was het nog een heel eind naar huis. Als hij op het aanbod inging, zou Innes hem voor de deur afzetten en zou hij te snel thuis zijn. Cal had tijd nodig om te acclimatiseren, nog even wat langer onder vreemden te zijn, nog wat cider te drinken, de xtc te laten uitwerken. De stilte van de lange wandeling aan het eind zou hem helpen om zich te schikken in zijn lot.

‘Bedankt. Maar ik moet nog een paar dingen doen. Ik heb afgesproken met een vriend.’

‘Met wie dan?’

‘Och, die ken je toch niet.’

Dat was zo’n absurd antwoord dat Innes moest lachen. ‘Weet je zeker dat het wel goed gaat? Je ziet er een beetje verloren uit.’

‘Ja hoor. Prima.’ Het probleem was dat hij zich juist verlorenner voelde naarmate hij dichter bij huis kwam. Hij stond op, uit angst dat hij die gedachte hardop uitsprak. Hij riep zichzelf tot de orde, sloeg Innes op zijn schouder en toen, voor hij er erg in had, gaf hij hem een omhelzing. Innes verstijfde in zijn armen en Cal vroeg zich af of hij sinds zijn kindertijd ooit nog was omhelsd.

‘Ik wil gewoon nog één biertje drinken voor ik naar huis ga. Je weet dat mijn vader geen drank toestaat in huis.’

‘En gelijk heeft hij!’ zei de vrouw uit Shawbost.

Cal deed een stap bij Innes vandaan. ‘Ik kom wel een keer langs als ik een beetje gewend ben, goed?’

Het was een nogal botte manier om een man af te wimpelen die hij al zijn hele leven kende. Hij hees zijn rugzak op zijn schouders en met de vuilniszak in zijn armen liep hij haastig de regen weer in.

De veerboot deinde op de golven van zijn eigen kielwater, die tegen de pier klotsten. De toeristen wankelden, verrukt dat ze nog één keer heen en weer werden geslingerd. De wandelaars rilden. Ze deden hun anorak stevig dicht; hun verwaaide gezichten piepten tevoorschijn uit elastieken kijkgaten.

De boot legde aan en de vrachtwagens reden er als eerste af. Cal treuzelde een beetje voor hij van boord ging, om er zeker van te zijn dat Innes weg was. Omdat hij niet kon zwemmen, voelde hij zich altijd pas echt veilig als hij vaste grond onder de voeten had en hij tikte een paar keer met zijn hielen op de kade, trouw aan de traditie van het eiland. Op school hadden de kinderen les gekregen over de gruwelijke ramp met de *Iolaire* en op nieuwjaarsdag bakte zijn oma altijd een tulbandcake in de vorm van een reddingsboei, ter nagedachtenis aan de 205 mensen die zo dicht bij huis waren omgekomen.

Toen hij achter de gewone auto’s aan liep, werd er een sterke hand om zijn schouder geklemd. Hij kende de man vaag, een stevig gebouwde, vriendelijke viskweker uit Seilebost. ‘Hé, heb je toevallig vers vrouwen-vlees meegebracht?’

Cal grinnikte halfhartig. ‘Hé, ga je toevallig mijn kant op? Ik kan wel een lift gebruiken.’

De man vertelde dat zijn auto ermee was opgehouden en dat hij geen geld had om hem te laten maken. Hij ging die middag naar zijn tante in Tarbert, zijn broer zou hem later die avond met de auto komen halen vanuit Seilebost. Zonder nadenken bood hij zowel de gastvrijheid van zijn tante als de diensten van zijn broer aan, maar Cal sloeg beide af en bedankte de man, van wie hij nog steeds niet wist hoe hij heette.

Hij wachtte tot de man was weggelopen en sjokte toen naar de bus-

halte. De eerste bus had hij expres gemist, al wist hij dat hij de nacht hier moest doorbrengen als hij de volgende ook zou missen.

In het bushokje dronk hij in alle rust zijn laatste blikje cider leeg, daarna hurkte hij neer om zijn rugzak uit te pakken en zorgvuldig weer in te pakken. Zijn walkman en de cassettebandjes stopte hij helemaal onderin, met daarbovenop zijn oude nummers van *The Face*. In het voorvak zat een gratis homokrantje; hij had geen idee waarom hij dat nog bij zich had, maar toen hij het in de vuilnisbak wilde gooien, werd hij ineens bang dat de wind er vat op zou krijgen en het krantje het hele eiland over zou waaien. Het leek hem veiliger om het thuis te verbranden, en dus vouwde hij het op en stopte het in de voering van de rugzak. Zijn vuile was propte hij erbovenop, waarna hij het geheel zorgvuldig bekroonde met zijn moeders afgedankte bijbel.